VILNIUS. Treciadienis 1929 m. Gegužes men. 15 d. III metai

VISŲ ŠALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS.

Pirmyn!

№ — 11 (42)

Kas vergo retežių nedrįsta numest—
Tas laisvas niekuomet nebus! J. Janonis.

SOCIALDEMOKRATŲ ORGANAS.

KORESPONDENCIJOS Adr.: Wilno, Urząd Pocztowy 1. Skrytka Nr. 115. Red. adr. ul. Antokolska 54a.	EINA DU KARTUS Į MĖNESĮ	**Prenumerata:** Lenkijoj metams 4 auks., pusei metų 2 auks. Lietuvoj metams 4 litai, pusei metų 2 lit. Užsieniuose dvigubai. Atskiras numeris 20 sk.

Kruvinos diktaturos nekaltų aukų Šiauliuose nužudytų valstiečių liaudininkų —

AUGAIČIO VINCO
GAVĖNO PETRO
MERKELIO ALEKSO
RUZGO TEOFILIAUS

giminėms, draugams, valstiečių liaudininkų politinių emigrantų organizacijai ir visiems nužudytųjų vienminčiams, reiškiame širdingos užuojautos del nekaltai žuvusių karštų demokratinės Lietuvos mylėtojų ir kovotojų už Jos laisvę. Tebunie brangi nekaltai nužudytųjų atmintis. Telydi visuotinas pasipyktinimas ir prakeikimas žmogžudžių valdžios kruviną žygį!

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ ORG.
UŽS. VYKDOMASIS KOMITETAS.

ĮVYKO NETIKĖTINA.

Įvyko baisi niekuo nepateisinama žmogžudystė. Šiauliuose š. m. balandžio 21 d. suimtieji valstiečiai liaudininkai Merkelis, Ruzgas, Augaitis ir Gavėnas karo lauko „teismo" pasmerkti mirti ir gegužės 12 d. sušaudyti. Karo lauko „teismas" be liudininkų, be gynejų, be viešumos ir be apeliacijos pasmerke mirti keturius demokratus vien tik už tai, kad jie esą norėję daryti Lietuvoje terorą. Suimtieji neprisipažino prie jokio teroro, irodymų jokių nebuvo, bet žmogžudžiams to visai ir nereikėjo

Žmogžudžių valdžia vien tik del efekto, vien tik noredama užbaidyti kylantį revoliucinį bruzdejimą nužude keturius visai nekaltus žmones, šaulius—kovotojus už Lietuvos nepriklausomybę. Nekaltas kankinių kraujas šaukiasi teisingo keršto. Žmogžudžiai nužudydami nekaltus žmones patys sau liaudies akyse išneše mirties sprendimą ir sukilusi liaudis savo sprendimą įvykins.

Žmogžudžių valdžia grasina visai opozicijai masinemis skerdynemis. Už vieną fašistą Voldemaras žada išskersti desimtį ir šimtą demokratų. Šiauliuose skerdynes jau prasidejo. Liaudies judejimą Voldemaro klikos valdžia stengiasi užslopinti juroje nekalto kraujo. Bet veltui. Atsiskaitymo diena artinasi, liaudis kyla ir jau nebetoli visų pageidaujama valanda, kada suvargęs musų kraštas atgaus vidujinę taiką ir kruvini diktaturos žygiai bus sunkus perspejantis prisiminimas.

Šiauliuose nužudytieji nebuvo musų partijos nariai, bet juos ir mus junge bendras Demokratines Lietuvos siekimas.

Laisva Demokratine Lietuvos Respublika buvo jų ir musų aukščiausias dabarties siekimas, už demokratinę Lietuvą jie ir padejo savo galvas. Giliai tikime, kad visa demokratine Lietuva, be partinių ir srovinių skirtumų, pagerbs žuvusiųjų atmintį. Garbinga kankinių atmintis bus paraginimas su dar didesniu pasišventimu kovoti už galimai greitesnį demokratines Lietuvos laimejimą.

Žmogžudžių Voldemaro Smetonos valdžia prieš pustrečių metų pradejo savo viešpatavimą nužudydama keturius niekuo nekaltus komunistus. Karo lauko „teismas" pateisinimui fašistinio perversmo pasmerke juos mirti vien tik už tai, kad jie komunistai.

Šiandien ta pati žmogžudžių valdžia nužude keturius niekuo nekaltus valstiečius liaudininkus ir šaulius. Šita kruvina žmogžudyste visoj aiškumoj parodo Lietuvos pergyvenamą tragediją. Galą savytarpems žudynems gali padaryti tik demokratine Lietuva ir kova už demokratinį Lietuvos tvarkymąsis yra prakilniausias šios dienos reikalavimas.

Socialdemokratų Partiją uždarius.

Kai 1896 m. gegužes men. 1 d. L. Socialdemokratų Partijos kurejai sudare pirmą partijos organizaciją Vilniuje ir prieme jos programą su reikalavimu Nepriklausomos Lietuvos Valstybes, jie, tur but, ir įsivaizdinti nebutų galėję, kad jų išsvajotoj nepriklausomoj Lietuvoj jų įkurta partija tures veikti slaptai pogrindyje ir bus persekiojama žiauriau negu juodos caro reakcijos metais. Kovotojai už nepriklausomą Lietuvą idealizavo busimąją laisvą savo tėvynę nesitikėdami, kad ir laisvoj nuo svetimo okupanto tėvynej šimtai ir tukstančiai kankinsis kalėjimuose už savo socialistiškus ir demokratiškus įsitikinimus.

Deja, gyvenimo tikrybė jau treti metai mums rodo kaip nepainus N. Lietuvos visuomenės grupių priešingumai paaštrėję pasieke net pilietinio karo formų. Naturalės visuomenės grupių varžytinės del valdžios užviešpatavusioj kariškos klikos diktaturoj galimos yra tik ginklo pagalba. Slaptas organizavimas ir ginklavimasis po grindų diktaturoj atstoja viešą, legalę partijų propagandą demokratinėj tvarkoj. Ginkluotas sukilimas ankščiau ar veliau diktaturai viešpataujant tures atstoti balsuojamąją kortelę.

Diktatoriškai valdžiai teroras prieš priešingas organizacijas, spaudą ir atskirus asmenis yra butina priemonė išsilaikyti valdžioje, taip pat kaip slaptas organizavimasis ir ginklavimasis opozicinėms grupems yra priemone išlaikyti savo organizacijas ir apginti savo atstovaujamo visuomenes sluoksnio interesus. Susikirtimas ankščiau ar veliau yra neišvengiamas. Atviro pilietinio karo galima butų išvengti tik tuo metu, jei diktaturos vykintojai grįžtų į teisetą, demokratišką valstybes tvarkymąsi arba jei diktatoriams pavyktų teroru užsmaugti bet kokį opozicinį judejimą. Kolei nei vienas nei kitas galimumas Lietuvoj nepermatomas, tol Lietuva bus nelyginant verdąs vulkanas. Teroras, savytarpes žudynes, amžinas nepastovumas ir netikrumas bus kasdieniai reiškiniai Lietuvoje.

Kariškoji Lietuvos diktatura tuoj po gruodžio perversmo griebesi naikinti opozicines organizacijas. Pirmon galvon teko nukenteti darbininkiškoms organizacijoms—socialdemo-

kratų partijai ir profesinėms sąjungoms. Sąjungos iš pat pirmų diktaturos dienų buvo arba uždarytos, arba pastatytos į tokias sąlygas, jog joks veikimas buvo neįmanomas (spauda uždaryta, susirinkimai draudžiami, ekonominių kovų nevalia vesti ir t. t). Ilgainiui visos darbininkų sąjungos išnyko ir tik kur-ne-kur pasiliko užuomazgos arba maži pusiau slapti bureliai organizuotų darbininkų. Nemažesni smugiai krito ir ant socialdemokratų partijos, bet partija visus diktaturos puolimus geriau atlaikė. Partinės organizacijos ir socialistinės idėjos sujungti darbininkai nepakryko užėjus teroro dienoms, bet liko ir toliau susijungę. Vienur kitur organizacijos pakryko, draugai išsiskirstė, pametė ryšius su partija, bet užtat daugely naujų vietų socialdemokratų partija tik po fašistinio perversmo ir patraukė savesp darbininkų širdis. Ligonių kasų rinkimai parodė, kad partija turi pilną Lietuvos darbininkų klasės pasitikėjimą. Šitas nesuardomas darbininkų ir varginguųjų valstiečių pasitikėjimas yra didžiausia socialdemokratų pajėga, kurios ir žiauriausias teroras neįveiks sugriauti

Iki šiol fašistinis teroras kainavo socialdemokratų partijai apie tukstantį daugiau ar mažiau aktingų draugų Pirmomis fašistinio perversmo dienomis keliosdešimtys socialdemokratų buvo padėta kalėjiman arba ištremta iš savo gyvenamų vietų. Už platinimą socialdemokratų frakcijos slaptai išleisto paaiškinimo apie gruodžio 17 d. perversmą karo teismai teisė musų draugus iki 20 metų sunk. darbų kalėjimo. Tai nebuvo emigrantų literatura, bet Seimo frakcijos pasirašytas paaiškinimas, už kurį karo lauko teismas drg Svaldenį ir k. nuteisė 20 metų kalėti Beplintantys slapti įvairių organizacijų atsišaukimai ir brošiuros paakino fašistinę diktaturą pulti pirmon galvon socialdemokratus ir jau prieš Tauragės nenusisekusį išstojimą keli šimtai partijos draugų kankinosi kalėjimuose arba buvo ištremti iš savo gyvenamų vietų. Po Tauragės sukilimo galutinai paaiškėjo fašistų užsimojimai sunaikinti socialdemokratų partiją, tik dėl svieto akių socialdemokratų persekiojimą fašistai vadino kova su „plečkaitininkais", su „tėvynės išdavikais" ir t. t. Nužiurėtas aukas iš socialdemokratų tarpo fašistai apšaukdavo „plečkaitininkais" ir to užtekdavo, kad visai nekaltus žmones ištremti arba kankinti kalėjimuos. Eibės provokacijų, šlykštus donosai, grasinimai ir papirkinėjimai atskirų partijos narių visa buvo naudota, kad tik daugiau partijos narių suimti, ištremti arba nors išmesti iš tarnystės, pastatyti po policijos priežiura ir p. Iki paskutiniųjų areštų Kaune, Panevėžy, Biržuos, Šiauliuos ir Kaišedoryse apie 500 Liet. Socialdemokratų Partijos narių buvo kalinama N. Lietuvos kalėjimuose. Jei priskaityti socialdemokratinę emigraciją, draugus Varnių belaisvių stovykloj ir ištremtus į įvairias tolimesnes vietas apgyvendinimui, suskaitysime vėl tokį pat skaičių, kaip ir kalėjimuose. Vargiai rasis bent vienas socialdemokratas, kurs šiokiu ar tokiu budu nebutų žvalgybos ar policijos terorizuotas. Megiamiausia priemonė po Tauragės išstojimo Žemaitijoj buvo šitokia: į policiją atkviesdavo kokį nors socialdemokratą ir pareikalaudavo pareikšti raštu protestą prieš Plečkaičio ir kitų emigrantų „tėvynės išdavimą". Suprantama, kad tokiose sąlygose retas atsisakydavo pasmerkti tą, ko jis visiškai nežino. Net ir visai partijai fašistai pakartotinai „siulė" pasmerkti pol. emigraciją, tik čia jau be pasisekimo, nes, iš tikrųjų, koki save gerbianti politinė organizacija kruvinų budelių pareikalauta imtų smerkti tariamas ir tikras emigracijos klaidas nutylėdama tas priežastis, kurios emigraciją pagimdė ir krastą atvedė pilietinio karo prieangin! Socialdemokratai į fašistų siulymus kelius kart „atsakė" cenzuros išbrauktais straipsniais ir po to kruvinas socialdemokratų žudytojas Voldemaras tarėsi nustatęs „ryšius" tarp L.S.D.P. ir pol. emigracijos. Ko truko, tą papildė žvalgybos provokacija ir prasidėjo nauja ablava ant socialdemokratų, kuri šiuo tarpu baigėsi partijos uždarymu.

Liet Socialdemokratų Partijos uždarymas yra tik vienas etapas fašizmo kovos prieš demokratiją Kova tarp demokratiškų ir fašistinių Lietuvos pajėgų uždarius L.S.D.P. turės dar labiau susimesti į pogrindį.

Kovotojams už demokratinį Lietuvos susitvarkymą teks, uždarius L. S. D. P., pakelti dar daugiau persekiojimų, bet veltui fašistų viltis, kad uždarius L.S.D.P. bus nuslopintas socialistiškai demokratiškas judėjimas. Tegu už priklausymą prie nelegalės Socialdemokratų Partijos baudžia drakoniškomis bausmėmis, Lietuvos socialdemokratijos tas neįveiks. 5000 organizuotų partijos narių, 15000 buvusių socialdemokratiškųjų profesinių sąjungų narių ir pagaliau 170 tukstančių socialdemokratiškų balsuotojų yra tas rezervas, iš kurio socialdemokratija trauks sau naujų pajėgų kovai prieš fašizmą, kovai už darbininkų ir valstiečių interesus. Priešfašistinė kova suartino Lietuvos socialdemokratiją ir su demokratiškuoju valstiečių liaudininku sparnu Dabar, kai liaudininkų viršunės niekingai kapituliavo prieš „liberališkąjį" Voldemaro fašizmą, valstiečių masės su pasipiktinimu nusigręžia nuo pardaviškos savo vadovybės ir ieško bendradarbiavimo su socialdemokratija, kuri ir iš tų masių turės patraukti visą eilę pasiryžusių idėjinių kovotojų už demokratijos reikalą Lietuvoje.

Lietuvos Socialdemokratų Partijos esimas yra butenybe pajutusiems savo klasinius interesus Lietuvos darbininkams. Musų partijos esimas yra butenybe visiems širdingiems demokratijos šalininkams Lietuvoje, todel musų partija drąsiai gali žiureti į ateitį. Per aukas žengsime į skaisčią darbo liaudies pergalę įrašę savo veliavoje obalsį už

Laisvą Demokratinę Lietuvos Respubliką!

įrašę kovos obalsį už darbininkų klases ir visų naudojamųjų ir pavergtųjų išsilaisvinimą **už socializmą!**

„Tautininkai opozicijoj".

Kaune pilieciai viens kitam pasakoja naujieną, kad po Augustaicio ir Plechavičiaus skandalų tautininkų sąjunga perejusi į opoziciją prof. Voldemarui. Augustaitis su savo „opozicija" prieš Kybartų muitines žulikus, už kuriuos užsistojo Voldemaras, išleke is tarnybos ir dabar rengiasi nusilenkti mažajam diktatoriui, nes plytlaižiauti įpratusio inžinieriaus Augustaicio budas negi gali pakelti ilgą „opoziciją". Šilta vieta ir tautininkiškos kompanijos „veikejo" prestižas ir ne tokius vyrus suvyliojo, o ką bekalbeti apie tokį šliužą kaip p. Augustaitis. Visa p. Augustaicio opozicija buvo tik apsirikimas, nes tas ponas negi žinojo, kad muitines žulikų kompanijoj dalyvauja ir „pats" Voldemaras.

Plechavičiaus skandalas užsitęse ilgiau, nes naujai iškeptas „generolas" nesdave išvaromas į Židikų valsčių, kaip kad savo laiku pulk. Petruitis leido save išguiti. Plechavicius unterio įpratimu tęse toliau savo „pučistinę" akciją — girtas skandalijo, rove žydams barzdas, grasino Augustinui Voldemarui kailį išpersiąs ir panašiai arde Voldemaro ramumą. Neliko nieko daugiau kaip pasiųsti Plechavičių į Romą karo atstovu. Romoj Plechavičius, taip pat kaip Berlyne Skirpa, Voldemarui nepavojingas. Pareigų jis ten, žinoma, jokių neturės, o šiaip sau už liaudies pinigus puikiai pagyvens.

Visai kita beda tautininkų sąjungos centro valdybai. „Tautos vadai" tautininkų centre nutare, kad Voldemaras turi pasišalinti, o Voldemaras ir nemano užleisti savo vietą kam nors kitam „Beda" ir Voldemarui, nes tautininkų centrą negi issiųsi į Romą ar į Varnius. Priesingumai tarp „diktatoriaus" Voldemaro ir „tautos vadų" viesumon neiškilo, nes ir Voldemarui ir tautininkų „galvoms" visas tas konfliktas yra seimyninis ginčas. Iškelus viešumon sitą tarpusavį ginčą diktaturos bazė dar labiau susiauretų, pilieciai dar aiškiau isvystų kas už diktatorių nugaros stovi ir greiciau suprastų, kad reikia musti visą fašistinę šaiką ir atstatyti krašte teisetą tvarką. Bet ir nekeliant viešumon priesingumai vis vien paslepti nesiseka. Jau pats faktas, kad tautininkų centro valdyba nesiskubina pasveikinti Voldemaro su išsigelbejimu nuo pasikesintojų rankų, duoda progos piliečiams manyti, kad kas tai dvokia tautiskojoj karalijoj. Visi „sveikino", visi „džiaugiasi", kad Voldemaras išsigelbejo, o tautininkų centras tyli. Net J. Vileišis, liaudininkų galva, neiškente neparodęs savo liokajiskos prigimties ir Kauno miesto taryboj isprovokavo „sveikinimą", o tautininkai patys ir „vadas" Smetona tyli. Visas klausimas dabar sukasi apie tai ar tautininkų ir krikščionių opozicija daėjo iki to, kad jie Voldemarą ir jo brigadą pradejo saudyti. Demokratiškoji opozicija — bekaulių šliaužininkų į ją neiskaitant — Voldemaru gali buti „patenkinta". Jis kaip pasamdytas arde diktaturos bazę: — savo begaliniu valdžios troškimu, savo begedišku akiplešiskumu ir vagiliavimais, savo noru daugiau atkąsti, negu pajegia apžioti, Voldemaras atstumia nuo savęs kitus diktaturos dalyvius. Voldemaro „asmenybe" šalia savęs tik liokajus tepakenčia, o tokie „galvoti" diktatoriai kaip Merkys, Daukantas, Plechavičius ir k. salia Voldemaro negali patilpti. „Vadas" Smetona kaipo bejegis supuvelis ir „liurbis" pildo tiktai savo „pyktojo genijaus" Voldemaro norus. Savo valios iš surugelio Smetonos netenka laukti, jis buvo ir bus žaisias savo žmonos ir aplinkumos rankose.

Visa tautininkų opozicija turi tikslą pasalinti Voldemarą, kuris tą, be abejo, žino ir todel ieško atramos jaunuose karininkuose. Gudynai, Virbickai ir panašus leitenančiokai tai vis lietuviskų gimnazijų keturklesiai pusinteligenčiai — jegos jie siuo metu turi, bet smegenų jiems visiskai stoka. Apie politiką jie nič nieko nenusimano — Voldemaras jiems atrodo išmintingiausias politikas, genijus, o ypač kai remdami Voldemarą jie gauna ir riebių buterbrodų. Savo laiku, tuoj po perversmo, karininkų laikrastis „Kardas" visai rimtai rase, kad Voldemaras savo laiku Paryžiuje „diktavęs" Santarvei Versalio sutartį, Tokią nesąmonę gali rasyti tiktai politiniai nemokšos, o tokių yra leitenančiokuose didele dauguma. Asilais atsiremęs Voldemaras, ir is tikrųjų, yra diktatorius visuose svarbesniuose Lietuvos gyvenimo klausimuose. Ministerių kabineto posedžiuose Voldemaras net nesiklausęs kitų ministerių diktuoja sekretoriui „kabineto" nutarimus. Suprantama, kad tokiose sąlygose opozicija pries Voldemaro patvaldybę turejo anksčiau ar veliau pasireiksti. Rietenas fasistų tarpe butų galima iš šalies stebeti, jei tos rietenos ir savitarpes jų peštynes neitų Lietuvos sąskaiton. Demokratinei opozicijai visai nesvarbu asmens, bet svarbu pakeisti sistemą. Neteisėtos sauvales ir kruvino teroro sistemoj kiekvienas prišaky stovįs asmuo turi buti niekšas smurtininkas, nes nuo to pareina jo issilaikymas. Tik pakeitus sistemą, atstačius teisetą demokratinę santvarką išnyks plechavičiados, putčai, slapti suokalbiai ir atentatai. Atstatyti demokratinę tvarką tai yra šios dienos uždavinys. *J. S.*

Lietuvos ministeris Stokholme.

Jei Turauskas is karsto opozicionieriaus „Ryte" nuejo liokajauti Voldemarui į Eltą, tai kodel Pr. Dailide liaudininkų vadas ir „L. Žinių" redaktorius negali parsiduoti tam paciam Voldemarui. Biznis nesunku atlikti ypač, kad Voldemaras moka skambančią monetą, o už tai reikalauja atiduoti tiktai demokratiškus įsitikinimus, kurių pas Dailidę ir taip ne kiek tebuvo. Buti atstovu Stokholme šį tą reiskia ir, be abejones, į jautrią sliužo Dailides sielą Šiaurės Venecija padarys kuo geriausio įspudžio. Kitas klausimas, kokį įspudį Voldemaro nupirktas ministeris padarys garbingiems svedams?

Neverta butų apie veidmainį Pr. Dailidę rašyti jei tai butų pavienis reiškinys liaudininkuose. Papečkys, Rimka, o dabar ir „L. Žinių" redaktorius yra itin charakteringi tipai valstiečių liaudininkų vadovybei. Be aiškaus nusistatymo, be tvirtaus budo vairuoja liaudininkų vadai. Iš socialistų pasidare demokratais, iš demokratų dabar virsta fašistų pastumdeliais, o atejus laikui ir vel išlys su savo demokratiškumu, jei tat, žinoma, bus tik jiems naudinga. Dar šiais metais per savo suvažiavimą tas pats Dailide, jau susiuostęs su Voldemaru, kalbejo apie demokratizmą, o veliau nepasigedijo savo demokratiskumą lyg kokią prekę parduoti.

Parsiduodami fašistams liaudininkų vadai kas kart

daugiau atsitolina nuo savo partijos eilinių narių, nuo savo rinkejų. Visi, kas tikejo liaudininkų vadų demokratiškumui dabar su pasipyktinimu stebi į jų žygius. Skylimas į fašistuojančius ir demokratus liaudininkuose yra neisvengiamas ir nera jokios abejones, kad su demokratiniu sparnu nueis milžiniska partijos dauguma. Šiuo tarpu Voldemaro cenzura ir karo stovis už gniaužia burną opozicijai liaudininkų tarpe. Kai kas is liaudininkų vadu be Voldemaro pagelbos nebesitiki su savo partijos opozicija apsidirbti ir todel noroms nenoroms linksta į diktaturą. Labai charakteringa liaudininkų parsidavimui yra sekantis faktas: „Vilniaus Šviesa“ liaudininko Dr. Alseikos leidžiama kurį laiką bombardavo Voldemaro diktaturą, bet po 1 — 2 nr. visai nustojo politiką liesti. Priežastys tarp kita ko yra ir tame, kad liaudininkų vadai iš Kauno pradejo verksleanančiais laiškais prašyti Dr. Alseiką negadinti jų gero sugyvenimo su Voldemaru. Po „protestų“ ir „kontrprotestų“, po „įtarimų“, netiketi liaudininkų vadų maldavimai Dr. Alseiką visai apglušino ir jis dabar visai tyli. Tegu ten kas nori kariasi, daktaras tuo nebesirupina. Ir nera kaip — rašyti prieš diktaturą, kurią vienminčiai palaiko ir ginti demokratiją, kurią vienminčiai begediškai parduoda, buių nei šis nei tas. Geriau tylėti.

Liaudininkų nukrypimo nesulaike ne suemimas aktingų jų partijos narių Šiauliuose. Bukime tikri, kad liaudininkų vadai prie savo demokratizmo prides dar ir savo partijos narių kraują, kad tuo įtikinus Voldemarą, jog tikrai jam parsidave. Prekybą savo partijos nariais tik.ai tokie dviveidžiai „demokratai“ kaip Dailide, Toliušis Ir k-o ir tegali varyti. Eiliniams liaudininkams laikas suprasti kur juos veda apgaulingieji „demokratai“ iš jų centro, o supratus reikia detis aktingon kovon prieš diktaturą. Kiekvienas valstietis liaudininkas turi sau įsikalti į galvą, kad fašistų reikalaujamieji nužudyti suimtieji liaudininkai be liaudininkų vadų sutikimo šiuo metu negali buti nužudyti. Jų nekaltai pralietas kraujas kris ant liaudininkų vadų sąžinės. Susitepę savo partijos draugų krauju Toliušiai, Strimaičiai, Dailidės argi bagalėtų buti verti nesioti ne tai, kad demokratu, bet ir padorių žmonių vardą?

J. S

Atentatas prieš Voldemarą.

Lietuvos telegramų agentura „Elta“ praneše, kad š. m. gegužes m 6 d. 20 val. 20 m., kuomet Voldemaras lydimas „žmonos“, savo mažo įsunio, asmeninio adjutanto vyr. leit. Gudyno ir krasto apsaug minist. adjutanto kapitono Virbicko, atvažiavo į rengiamą valstybes teatre koncertą, nežinomi asmenis paleido į juos is revolverių keletą šuvių. Vyr. leit. Gudynas tapo užmuštas vietoje, kap. Virbickas — sunkiai sužeistas, o taip pat sunkiai sužeistas ir Voldemaro įsunis. Pats Voldemaras su „žmona“ išliko sveiki.

Po šio „Eltos“ pranešimo gavome dar sekančias papildomas žinias:

Š. m. 6-V apie $8^1/_2$ val. vakaro, kuomet automobilis su prof. Voldemaru ir aukščiau išvardintais palydovais įvažiavęs per užpakalinius vartus į miesto sodą apsistojo prie valstybinio teatro fasado ir išlipo iš jo pasažierai, grupe nežinomų asmenų paleido į juos keliolika šuvių, publika ejusi į teatrą išsibegiojo; bet atsiradusi policija iššaukė greitąją pagelbą ir sužeistuosius nugabeno į ligoninę. Tuo paciu laiku, apie įvykį, buvo telefonuota į visas Kaune esancias policines įstaigas, sukilo ant kojų visa policija, žvalgyba ir kai kurios kariuomenes dalys. Prasidejo mieste gaudymas piliečių, tikrinimas dokumentų ir areštai. Per pirmą naktį areštuota apie 200 asmenų. Kratos ir areštai eina toliau, bet kaltininkai kolei kas nesurasti.

Taip atrodo to įvykio oficiale puse.

Nesiimame tuo tarpu galutinai spręsti kas tą teroristinį aktą organizavo ir vykdė, bet labai charakteringa šiame įvyky „visagales“ lietuviskosios žvalgybos taktika.

Jau ant rytojaus t. y. 7-V, Kaune, žvalgybos iniciatyva buvo suruošta manifestacija, kurioj vyravo patamsio ritierių gauja — „geležinis vilkas“, „neolituanikai“, sauliai ir žvalgybininkai. Manifestantai „tautos vardu“ pareiške Voldemarui užuojantą ir ištikimybę. Be to, visa eile kalbetojų, jų tarpe ir žinomas žvalgybininkas *Čiapas,* pareiške, kad pasikesinimas pries Voldemarą esąs suruostas lenku, per jų agentus „plečkaitininkus ir socialdemokratus! Žvalgybos daviniais, net patys to teroristinio akto vykintojai esą kalbeję lenkiškai!

Kad lietuviškoji žvalgyba labai „budri“ ir „stropi“, tai šių ypatybių nusavinti jai niekas nemano, bet kai dar nieko apciuopiamo nera davęs toj byloj tardymas, o žvalgyba jau pirštu nurodo „kaltininkus“ tai nenoroms lenda į galvą mintis: ar čia tik nepasikartoja ano nelemto mesininko istorija, kuris nubielytam šuniui buvo prisiuvęs avino galvą ir megino jį parduoti kaipo aviną, bet sanitarine komisija pastebejusi baltus siulus, nustate mesininko niekšybę.

Balti siulai kyšo ir šitokios mintys kyla, kuomet sugretini visas aplinkybes, plius žvalgybos taktiką.

Niekam nepaslaptis, kad Lietuvoj Voldemaro niekas nekenčia. Nekalbant jau apie krikdemus, kurius jis eda „be druskos“, pačių tautininkų tarpe varoma akcija prieš Voldemarą, nes jis kliudo tautininkams susitarti su krikdemais ir sudaryti valdžiai platesnę bazę. Paskutinis žinomo „pučmeisterio“ Plechavičiaus ruoštas „sąmokslas“ parode, kad tautininkams rimtai norejosi Voldemarą nusikratyti. Ir jei tatai nepavyko, tai dar nereiskia, kad tautininkai nuo savo sumanymų ir planų atsisake. Tie, kurie kovoja prieš sistemą, gerai supranta, kad pašalinius vieną, kitą asmenį, sistemos nepakeisi. Bet tie, kam valdymo sistema gera, o tikslui pasiekti kliudo vienas kitas asmuo, tai jo pašalinimui iš kelio, su priemonemis nesivaržoma, tačiau visuomet pasirenkama tokios aplinkybes, kad butų kuodaugiausia sansų laimeti. Pavyzdžiui, kodel atentatas prieš Voldemarą nebuvo padarytas anksčiau jei jį dare, kaip sako žvalgyba, socialdemokratai, kurius jis jau treti metai žudo, arba jeidare fašistine opozicija kuriai jis laiko kelią pastoję? Aplinkybės nebuvo palankios: socialdemokratai savo taktikoj iš viso nenumato tokių aktų, o tie, kurie vieninteliu savo išganymu laiko pašalinimą Voldemaro, nesenai buvo praleidę pradžios vasario nenusisekusį „putčą“. Paskutiniai įvykiai Lietuvoj žymiai tas aplinkybes jiems palenke gerojon pusen. Šiauliuose tapo suimti keturi piliečiai, kurius žvalgyba pavadino „lenkų agentais“, „teroristais“. Voldemaras viešai pareikalavo tuos nieku nenusikaltusius piliečius per karo lauko teismą sušaudyti.

Vadinasi gime auksine proga rasti lengvatikiu ir nuvesti pedas nuo tikros gustos į „lenkų agentus“, kurie neva keršindami Voldemarui už savo draugus suimtus Šiauliuose, megino nudeti patį Voldemarą! Kas gi gali buti pigesnio, kaip primesti viską „lenkų agentams“, „valstybes išdavikams“? Auksine proga išnaudota. Jei Voldemarui šį kartą pasilaimejo išnesti sveika kailį, tai kas gali garantuoti, kad dar tokių progų neatsiras? Jis bus „karžygis“, o tie kas jo kailiu rupinasi ir jį nudes pasieks savo tikslą.

Bet ir šiuo kartu tai dar ne viskas. Nemažiau svarbi yra dar viena aplinkybe.

Kaune pastaruoju laiku buvo labai sustiprinta apsauga. Ir štai tame žvalgybos ir policijos skruzde-

lyne, trys, keturi teroristai, „lenkų agentai" apsiginklavę mauzeriais ir granatomis, kas vakaras dežuravo prie valstybinio teatro laukdami ar kada nors ten neatvažiuos Voldemaras! O „budrioji" žvalgyba jų visai nematė! Mes nedaleidžiam, kad Voldemaras butų pasisakęs „lenkų agentams", teroristams, jog jis gegužės m. 6 d. 20 val. 20 m. atvažiuos su savo adjutantais į teatrą ir prašom šaudyti! O jeigu nepasisakė, tai aisku, kad arba teroristams ištisą eilę vakarų teko dežuruoti ir laukti, kas visai neįmanoma, arba kas nors jiems pranešė, kada butent ir iš katros pusės Voldemaras atvažiuos.

Trečia aplinkybė ypatingai svarbi ir teroristinių aktų istorijoj labai reta: *visi keturi teroristai įvykdę aktą, laimingai atsitraukė* ir tai tokiame Kaune, kur žvalgybos agentų knibždete knibžda! Čia, matomai, iš anksto kelias buvo paruoštas ir tinkamai apsaugotas.

Sutraukus kruvon išdėstytus faktus, savaime peršasi išvada, kad atentate prieš Voldemarą aktingai dalyvavo „tautiškoji" žvalgyba, nes visos aplinkybės sakyte sako, kad kitaip buti negalėjo.

Kad lietuviškoji žvalgyba butų ėjusi „lenkų agentams" socialdemokratams talkon Voldemarą užmušti, mes tam netikim ir niekas tam nepatikės. Šiandien nerasi Lietuvos socialdemokratų tarpe tokio naivaus, kuris patikėtų, kad pašalinus Voldemarą išnyks tas šlykštus režimas, toji valdymo sistema, kuri dabar Lietuvoj yra. Ir jei mes raginam Lietuvos darbo žmones ginkluotis ir stoti kovon tai ne del to, kad norim pakeisti valdančius asmenis vienus kitais, bet del to, kad norim išvalyti Lietuvą nuo fašistinio suskio, atpalaiduoti darbo liaudį iš fašistinės vergijos, išnaikinti valdovus ir pavaldinius, padaryti visus gyventojus laisvais Demokratinės Respublikos piliečiais. O tatai nepasiekiama užmušimu Voldemaro ar kokio kito liguisto subjekto. Vienintelis kelias, tai *visos liaudies noras ir pasiryžimas buti laisvais savo krašto šeimininkais*. Prie to mes Lietuvos darbo žmones ir kviečiame. Jei šiandien Lietuvos liaudžiai kelią į geresnį rytojų laiko pastojusi fašistinė, ginkluota banda, liaudis privalo sau tą kelią prasiskinti. Privalo pastatyti jėgą prieš jėgą!

Bet tie, kas dabartiniu režimu gėrėjasi, kas deda visas pastangas tam režimui išlaikyti, paaukuos dar ne vieną savo „karžygį" tai intencijai jei tuo bus galima pratęsti savo viešpatavimą.

P. Meteoras.

Kovų sukury.

Jau nebe nuo šiandien fašistų gauja, okupavusi ir pavergusi musų kraštą, stengiasi įkalbėti Lietuvos visuomenei savotišką valstybės ir tautos supratimą. Tauta, pasak fašistų, tai esanti vienalytė masė, be jokios diferenciacijos, be jokių visuomenės pasiskirstymų į klases su atskirais interesais. Jų žodžiais tariant, tauta tai nelyginant avių ar galvijų kaimenė turinti skirtingus požymius, pasireiškiančius vien tik spalvose: šėma, žala, juoda, žalmargė ir t. t., todel vien del skirtingų spalvų nesą reikalo skirstyti tų galvijų į atskiras kaimenes. Po šitokiu kampu pastačius tautą, kilo reikalas „vadų". Juk kaipgi galvijų kaimėnė bus be „vadų": reikia kad kas nors ją ganytų ir botagais, rimbais ar bizunais jai šonus glostytų.

Jei lietuvių tauta, atgavusi nepriklausomybę turėjo vilties susidaryti patogesnes salygas vystymui savo intelektualių pajėgų tai po 1926 m. gruodžio 17 dienos, tos sąlygos, tos galimybės visiškai išnyko, nes sulig fašistinio recepto tauta tapo perskirta *į valdovus ir pavaldinius*. Durtuvais atsirėmusių „tautos vadų" gauja, palaikoma sukiužusio dvarininkų luomo ir besilupančios iš kevalo lietuviškos buržuazijos, monopolizavo sau visas teises ir privilegijas buti valdovais ir net vadinti save *valstybe*. O tie, kurie ant savo pečių išnešė visą nepriklausomybės atgavimo sunkumą, kurie savo darbu gamina turtus, šiandien yra paversti beteisiais vergais. Jie nelyginant avių kaimienė — musami, šaudomi, fašistinių šunų draskomi ir, lyg tie bebalsiai gyvuliai, privalo kentėti ir tylėti. Jei kuris, fašistinių šunų draskomas pasipriešina, tas tuojau apšaukiamas „valstybės priešu". Pasipriešinimas fašistų gaujai ir jų šunims, dabartiniu fašistišku supratimu esą tolygiu „valstybės išdavimui". Mat faštstiniu receptu, tautos ir valstybės sąvoka dabar yra įstatyta į tokius rėmus kad tauta tolygi gyvulių kaimenei, gi fašistinių vadų gauja ir jų šunes, tai valstybė!

Kai laikas nuo laiko Lietuvos piliečiai išvesti iš kantrybės nugalabina kame nors vieną, kitą fašistinį šunį, Voldemaras su savo sėbrais tuojau pradeda klykti, kad „tėvynės išdavikai" valstybę griauna! Ši biauri, kraujo ištroškusių fašistinių parazitų Voldemaro vedama gauja, griebiasi net sentimentų, kalba apie nugalabytų fašistinių šunų motinas, žmonas, seseris ir jų graudžias ašaras! Vadinasi, fašistinis šuva turi motiną, žmoną, seserį, todel jo galabyti nevalia. Tuo tarpu Lietuvos darbininkai ir valstiečiai, kuriuos tie šunes drasko ir žudo yra ne kas kita, kaip iš medžio nutašyti padarai: jie neturi nei motinų, nei žmonų nei seserų! Todel juos fašistų manymu, galima desėtkais žudyti šimtais kalėjimuose marinti, tukstančius pavesti „rupestingai" žvalgybos globai.

Šiauliuose prieš nekurį laiką tapo suimti keturi piliečiai. Paslaugi „visagalė" žvalgyba juos įtarė busą „teroristai", Voldemaras per „L. Aidą" tuos nieku nenusikaltusius žmones viešai pareikalavo perduoti karo lauko „teismui" ir sušaudyti.

Mes praeitame n-ry „Pirmyn", Voldemarą įspėjom, kad *jeigu jis trokšta nekaltų žmonių kraujo, tai Lietuvoj atsiras piliečių, kurie jį pagirdis jo paties, arba jo sebrų* krauju.

Ir štai likimas lėmė: vos tik tuos nieku nenusikaltusius piliečius suspėjo perduoti Šiaulių karo lauko teismui, *Kaune 6 V* š. m *keliais revolverio šuviais tapo nudėti du stipriausi fašistai, asmeniniai Voldemaro sargai!* Dar vienas akimirksnis ir paties fašistų pravadirlaus Voldemaro nebutų likę. Tai buvo Voldemarui tik *įspėjimas*, kad Lietuvos darbininkai ir valstiečiai nėra bejausmiai mediniai padarai, kaip jis sau vaizduojasi, bet yra *žmonės*, jie turi taipgi motinas, seseris ir brolius ir visuomet gali ir galės p. Voldemarą pagirdyti krauju, jeigu jis jo trokšta ir viešai prašo!

Ne tokie galiunai liedami nekaltų žmonių kraują patys jame prigėrė, o nykštukams a la Voldemaras prigirdyti didelių pastangų nereikia!

Musų užsibrėžton kovos linijon, su dabartiniu fašistiniu režimu Lietuvoj, neįeina tokie aktai, kaip galabinimas „tautos vadų" (nors ir iš patiltės išlindusių). Panaikinimas įvestos Lietuvoj fašistinės sistemos neįmanomas nugalabinimu vieno, kito tos sistemos pravadyriaus. Bet jei fašistų kankinami išvesti iš kantrybės žmonės tai daro, mes nesiimam jų sulaikyti ir smerkti. Jeigu pavergtos liaudies balsas skaitomas Dievo balsu, tai jos veiksmas yra Dievo pirštu.

* * *

Krikščionys demokratai, iki šiol stovėję lyg ir nuošaliai nuo tų Lietuvos liaudies kovų su fašistais, pastaruoju laiku irgi prabilo. Į Voldemaro reikalavimą nužudyti suimtus Šiauliuose keturius nieku nenusikaltusius piliečius, p. Bistras „Ryto" 95 n-ry iš 27-IV sako, kad tai yra nesveikas reiškinys ir kad reikia gydyti

is pagrindų, nes „vien mirties bausmes dažnesniu taikinimu negalima pašalinti tų reiškinių. Teroristinių (ne banditinio, bet politinio pobudžio) aktų istorija rodo, kad jie reiškiasi tik tam tikromis aplinkybėmis ir kad smarkiausios kovos priemones (mirties bausme) tokiais atvejais ne visad teatgrasydavo nuo tokių aktų pakartojimo. Kaipo socialinis reiškinys dažnai jo išgydymui reikalinga pažvelgti giliau į patį gyvenimą ir pasistengti pažinti jame veikiančius kenksmingus visuomenės tvarkai faktorius".

Negalime su p. Bistru nesutikti kai jis kalba, kad pašal nimui nenormalių, vykstančių Lietuvoj, reiškinių reikia imtis „gydyti iš pagrindų", atseit, reikia pašalinti biauri fašistine valdymo sistema, arba jo žodžiais tariant — pašalinti veikiančius kenksmingus visuomenes tvarkai faktorius. Tačiau, kai žodžių nelydi darbai, tai gaunasi įspudys, kad ir krikšcionys demokratai užsiima pilstymu iš dyko į tuščia ir visas „gydymas iš pagrindų" ir „pašalinimas kenksmingų faktorių", prasideda ir pasibaigia... ministerių portfeliais. Valstiečiai liaudininkai jau parode, kad jie už suteiktą p. Pr. Dailydei fašistinio ministerio portfelį yra pasiruosę išduoti fašistams nužudymui keturius Šiauliuose suimtus savo partijos narius*). Tai bent suprantama: Lietuvos liaudis dabar aiškiai mato, kad jos vadai — liaudininkai viešai prekiauja savo eiliniais nariais! Bet krikščionys demokratai su fašistais flirtuoja truputi lyg ir gudriau.

Jie vertindami paskutinių dienų įvykius Lietuvoj „Ryto", 99 n-ry, išgalvojo didesniai fašistų baimei „teroristus" su akordiniu atlyginimu po 120 dolerių nuo kiekvienos šnipo dusios ir sakosi „del įvairių priežascių lieką tik šaltais, indiferentiškais stebetojais tos kovos, kuria administracija veda su panašiais gaivalais".

Tos „įvairios priežastys" del kurių krikščionys demokratai lieka „šaltais stebetojais" tokios jau pavirsutines, nieku nepridengtos, kad kiekvienam metasi į akis: girdi, tik pasodinkite vieton Voldemaro p. Bistrą, ar ką kitą ir jau visi Lietuvoj vykstantys nenormalumai isnyks vienu piršto mosterejimu! P. Bistro diktaturai įsivyravus ne tik išnyks Lietuvoj „teroristai" bet net krikščionių demokratų leidžiamo Šveicarijoj labai „karingo" „Tautos Sargo" reikalingumas atpuls!

Todel, anot Ryto" „tepažiuri tie, kuriems yra likimo pavesta valstybes reikalai ir kuriems del to pirmiems tenka tuo susirupinti". (Žiuri jie jau treti metai ir apart žudymo nekaltų žmonių, kito nieko neįžiurėjo. Labai galimas daiktas, kad kai kada „įžlurę" ir krikščionis demokratus jie pačiupines).

Mes savu žaru noretume paklausti p. p. fasistų, pusiau fasistų ir svyruojančių: kodel, gerbiamieji ponai, iki 1926 m. *gruodžio m. 17 dienos Lietuvoj nebuvo jokius perversmų; svetimos valstybes nesamde jokių „agentų", per tuos agentus nesieke Lietuvai pragaistingų tikslų, nebuvo jokių teroristinių organizacijų, nešaude niekas savo valdininkų ir ministerių?* Kodel tie reiškiniai tik dabar, fašistams seimininkaujant, Lietuvoj vyksta? Taip, ponai fasistai ir pusiau fasistai! *Jus pirmieji paneiget teisę ir pradedančias nusistoveti valstybes ir visuomenes sugyvenimo formas, jus sumynet dumblan tai, į ką žmones tikėjo, kas jiems buvo brangu.* Džiaukitės dabar jusų pasetos fašistines seklos vaisiais!

Tik vieno neužmirskite, kad Lietuvos darbo žmones ne gyvuliai, kaip - jus juos vertinat, ir ne Afrikos negrai! Jie savo teises sugebes apginti, nors tas apgynimas reikalaus vis naujų ir naujų aukų!

P. Veteranas.

*) Jau išdave. Red.

Smertis ir činas.

Voldemaro dešinioji ranka leitenantas Gudynas po to, kai Voldemaro ir Smetonos keliai išsiskyre, atlikinejo Voldemarui „didelį" darbą. Jo „pareiga" buvo Voldemarą saugoti ir reikalui esant „mobilizuoti" leitenančiokus Voldemarui paremti. Petruičio, Skorupskio ir Plechavičiaus putcuose Gudynas buvo visur „pirmas" Voldemaro šaikai remti; jis buvo „pirmas" reksnys leitenantų kompanijoj ir šalia Mačiulkos ir Bartuškos loše svarbų valdmenį savytarpese tautininkų rietenose. Dabar Gudynas pirmas gavo kulipką į kaktą ir visoj Lietuvoj nesiras padoraus žmogaus, kurs to užmušto šunies pasigailetų. Tiktai Voldemaras ir jo sugulove gali pasigaileti netekę savo kiemsargio Gudyno, bet ir jie greit ras kitą leitenantą, kurs užims riebią Voldemaro šuns vietą. Lietuvos armijos vyr. leitenantas, kurs, sulaužęs savo karišką priesaikę, eina už riebų užmokesnį per kamerdinerį pas panašų niekšą priesaikos laužytoją, nevertas yra, kad ant jo kapo ir šuo staugtų ne tai, kad gyvi likę jo raudotų. Ir visai išmintingai ir pagirtinai pasielge Veiverių klebonas, kurs priesaikos laužytojo lavoną atsisakė leisti bažnyčion ir tik smurtu buvo priverstas pasitraukti is bažnycios durų tarpo.

Smetona, nušovus Gudyną, gali tik pasidžiaugti, nes tai užmuštas vienas iš jo priešininkų. Visa Smetonos nelaime, kad Voldemaras dar gyvas ir todel „tautos vadas" nors ir vaipydamies, bet visgi pakele Voldemaro liokajų į kapitono laipsnį. Neabejotina, kad Smetona tomis sąlygomis (po smerčio) sutiktų visą voldemarinę leitenantų brigadą pakelti į aukstesnį laipsnį. Ir visa Lietuvos demokratija tokio „avanso" leitenantams gali vien tik palinketi.

L. S:

SPAUDA.

Latvijos socialdemokratų partijos centro organas „S-ts", 92 n-ry is 25-IV įdejo gautą iš Lietuvos laišką, kurį mes savo skaitytojams tarp kitako čia paduodame:

„Ilgas ir skaudus yra Lietuvos darbininkijai Golgotos kelias. Pradedant su 17 gruodžio 1926 m. beveik kiekvienas menuo yra juodu lapu jos istorijoj. Visų pirmiausia — atsiskaitymas per karo teismus, kurių darbus seke keturių žymesnių kairiosios darbininkijos vadų nušovimas ir daugelio metų katorgos kalejimai kitiems. Po to dvi dideles politines bylos 1927 m. balandžio menesy ir nenusisekęs perversmo meginimas Tauragej tų pačių metų rugsejo menesy. Šis pastarasis pareikalavo daug kruvinų aukų. 1928 m. daugelis smulkesnių politinių bylų, o siais metais — galutinis Taurages perversmo bylos nagrinejimas. Pastaruoju laiku tapo iškelta byla ryšy su emigrantų laikraščio „Pirmyn" „atradimu" s.-d. organo redakcijoj. Šioj eilej neskaitomi masiniai areštai, kankinimai, kurių pasekme yra dažniausia suimtųjų mirtis, pražuvimai be žinios ir t. t. Pasikartoja 1906 metų reakcijos baisenybes, tik su tuo skirtumu, kad šnipų ir provokatorių pareigoms užsiima kadaise buvusi progresyve inteligentija — mokytojai ir studentai. O tas tik liūdija, ant kiek giliai yra įleidęs šaknis demoralizuojantis diktaturos režimas. Todel ir kova yra pasidariusi nepalyginamai sunkesne.

„Žodis kaulų nelaužo. Taigi iki šiol ir nebuvo reikalo kreipti demesio į garsuosius „titulus" kaip — „priešvalstybiniai elementai" ir „valstybes griovejai", kurie is visų pusių pludo. Bet kai dabar pavadinimams „valstybes išdavikai" ir „lenkų agentai" priskiriama ypatinga reikšme, kai šioj linkmej yra fabrikuojamos is-

tisos bylos (kratos pasekmes „Socialdemokrato" redakcijoj), tai tokiems reiškiniams negalima tyloms pro šalį praeiti.

„Balandžio m. 2 d. apie pietus „Socialdemokrato" redakcijos ir C. K. butus apsiaute policija ir parode orderį padarymui kratos, nes, sulig esamų žinių, čia esanti slepiama nelegali literatura. Iškratę C. Komiteto butą, policijos agentai po nekurio laiko atnese pundą „Pirmyn", kurį esą „atradę" koridoriaus gale ir pluoštą to paties laikraščio, kurį esą ištraukę iš buvusios redakcijos prieškambary dežes. Tai tikros nelegales literaturos slepimo vietos! Čia tenka pažymeti, kad tame pačiame koridoriuje yra keletas privatinių butų ir judejimas ten visuomet gyvas. Visuos minetuose butuose atrastus asmenis, kaip lygiai ir veliau ten atejusius, ska čiuje 18 žmonių areš'avo.

„Šios kratos padarytos rysy su dg. Galinio bute areštuotu Plečkaičio kurjeriu. To kurjero atsiradimas yra gana miglotas. Kaip paaiskino emigrantų komitetas, tai jis jokio kurjerio nera siuntęs.

„Rysy su siomis kratomis o tap pat ir kitur tuo pačiu laiku padarytomis, Kaune areštuota apie 30 žmonių. Provincijoj ir gelžkeliuose arestuota maž daug kita tiek. Del šios provokacijos „Socialdemokratas" savo 15 n-ry įdejo paaiškinimą, bet už tai redaktorių patrauke teisman. Suprantama be atatinkamų pasekmių ir ši byla nepaliks.

„Fašistiniai laikraščiai, kaip jau ir visuomet tokiuose atsitikimuose, stengiasi iš tų įvykių iškalti sau kapitalą. Jie vildamiesi lengvatikiais skaitytojais, stengiasi dalykus nusvlesti taip, kad visa kova už demokratiją esanti organizuota valstybes išdavikais, lenkų agentais už Lenkijos pinigus. Bet ne tik kova už demokratiją, ale visi, kas nepatenkinti fasistiniu režimu esą „lenkų agentai". Tuo atveju šiuo vardu vadinami ir perversmo organizatoriai ir vadai — Skorupskis, Plechavičius, Bistras ir kiti, kurie dabar atstumti į šalį kelia didelį ryksmą. Tas nestebetina, juk 1927 m. nuteistas ir susaudytas šnipas gen. Klesčinskas irgi buvo valdančiam sluoksniui arti stovintis žmogus.

„Kuomet Lietuva sudare su Vokietija prekybos sutartį pastaroji areštavo visus Rytprusuose esančius Lietuvos politinius emigrantus ir išsiunte juos į belaisvių stovyklą. Dabar, kuomet laikraščiuose pasirode žinios apie sudarymą tokios pat sutarties su Latvija, emigrantai, ku ie rado prieglauda Latvijoje, yra pamatuotai susirupinę del savo likimo. Galimas daiktas, kad ir su jais atsitiks taip pat. Kad tą pašalinus jau iš ankto pravartu butų pagalvoti Latvijos demokratijai ir visuomenei".

* * *

Krikscionių demokratų leidžiamas Genevoj (Šveicarijoj) „Tautos Sargas" nebe juokais eme pliekti dabartinius Lietuvos valdovus. Kaipo labiau charakteringą, vieną straipsnelį mes čia atsispausdiname:

JŲ BIUDŽETAS.

„Kokia vyriausybė, toks ir biudžetas.

Krašte vargas, skurdas, badas, protestuoti vekseliai, bankrotai, stoka litų... O jie dar didina biudžetą 7 milijonais.

Jie šįmet tikisi išspausti ir savo pavaldinių virš 300 milijonų litų

Iš kur jie tuos 300 milijonų paims?

Ugi 30 milijonų iš miskų, kuriuos jie jau baigia kirsti, teileka 15% viso Lietuvos paviršio. Kada mums reikės dyselio, ar botkočio, mes galesime važiuoti į Archangelską, ar Vologdą, kur bolševikai yra pažadeję mums 100.000 dešimtinių miško.

46 milijonus iš muitų. Tai liudija, kad mes einant nauja „sutartim" su Vokietija išvežsime pas juos visą musų žaliavą, o jie perdirbę tą žaliavą mums parduos ją 100 kart brangiau, pavyzdžiui, mes parduosime į Vokietiją mus serius už centus, o pirksime iš jų sepečius už litus.

Kas šiandien isveža svetur žaliavą, tas ryt išveš iš krašto darbininkus, nes jiem savo kraste nebus kas veikt Ar reik delto stebėtis, kad šiandien „laisvoj" Lietuvoj emigracija yra 2 kart di desne, negu prie Rusų.

O kas jiem? Lietuvoj bus daugiau tuščios vietos Vokiečių kolonistams!

Klaipedos kraste jie jau numato pajamų iš svetimsalių 130.000 litų, t y. dvigubai negu pernai.. Matomai jie nori pradeti Lietuvos kolonizavimą vokiečiais nuo Klaipedos. Tai reiksminga!

O likusių pora šimtų milijonų su kaupu jie išspaus iš savo pavaldinių... Juk deržimordų režime mokesnių presas gerai veikia.

Nevieno vargužio jie šimet ir paskutinę karvutę išves ir paskutinį priegalvį parduos... lygiai kaip buvo daroma vokiečių okupantų karo metų. Ugi, kas jiem? Kad jie primanytų, tai devynius kailius nuo Lietuvos nuluptų Kai nebus ko lupti, ar kai pavaldiniai pasišiauš ir nebeleis daugiau sau kailio engti, — sprus jie į... Berlyna... pro Karklyną, pas savo bičiulius.. Keliai jems gerai žinomi nuo 1918 metų!..

Na, o kaip ir kam jie mano tuos 300 kruvinų ir prakaituotų milijonų suvartoti?

Algom, algom ir algom!..

Keno?

Tautos išnaudotojų, dykaduonių.

Tautos skriaudikų ir budelių.

Policijai 14 milijonu ir Nusikalteliams sekti 600.000 lit (sic!).

Kokiems „nusikalteliams" sekti? Žinoma, politiniams, Valde Maro ir jo budelių klikos priesams — Lietuvos užtarejams. Šnipų — provokatorių papirkimui ir kitiems „deržimordų" režimo Lietuvoj šulams.

Tai, štai, kaip ir kam jie vartoja kruvinu prakaitu uždirbtus Lietuvos vargdienų centus

Jie neturi pinigų.

Sveikatos reikalams skiria tik 230 tukst. litų.

Darbininkų apdraudimui — 1200 tukst. litų

Naujakuriams — 1600 tukst. iitų.

Kas jiem, jei Lietuvą baigia esti uteles platindamos demetąją šiltinę? Kas jiem, kad vargdieniai darbininkai skursta be tinkamos paramos? Kas jiem, kad naujakuriai gyvena požeminiuose urvuose?

Bile jie gyvena puikiuose palociuose su paauksuotais stogais

Jie neturi pinigų

Mokykloms, žemes ukio kelimui, plentų — kelių tiesimui, pelkių nusausinimui!

Ne, tai ne biudžetas!
Tai, krasto plesimas ir engimas!
Kaip tauta turi reaguoti į tai?

Šis plešikiškas biudžetas nera vyriausybes pravestas per Seimą, Seimo mes neturim. Šį „biudžetą" pasigamino sau plesikų gauja, kuri vadina save Lietuvos „vyriausybe". Visose civilizuotose valstybese biudžetą, t. y valstybes pajamas ir išlaidas nustato kas met pati tauta per savo igaliotus atstovus—Seime. Pas mus irgi taip buvo iki 1927 m., kol turejom Seimą ir kol Lie-

tuva nebuvo pavergta avantiuristų ir plešikų gaujos.

Vyriausybe, kokia ji nebutų, neturi teises pati nustatyti valstybes pajamas ir išlaidas, tai ne jos darbas, tai tegali padaryti pati tauta per savo teisetus įgaliotinius Seime Vyriausybė (teiseta), kaipo vykdomasai organas, teturi teisę vykdyti tautos nustatytąjį biudžetą.

Išvada aiski: Musų neteiseta uzurpatoriška vyriausybe neturi jokios teises skirti sauvaliai visai tautai tokį ar kitokį biudžetą. Delto šių 1929 m. biudžetas yra neteisetas ir kaipo toks neprivalomas tautai.

Delto, Lietuvos piliečiai, musų sventa priederme yra nemoketi mokesnių. Mes nesame kokia pavergta tauta, kad moketume duoklę savo spaudejams ir tironams, kad jie musų pačių pinigus vartotų musų spaudimui: karo stoviui, spaudos, susirinkimų laisves, konstitucijos (1920 m.) garantuotos, panaikinimui...

Mes ne vergai ir jais nenorime buti!

Tegul jie bandys padaryti 100, 1000 ar 10.000 piliečių egzekuciju.

Subraškes jų kaulai ir čereslai!..

Šalin Lietuvos engėjai, uzurpatoriai ir budeliai!..."

Sargas III. 17.

Nors paduodant skaitlines eikvojamų „tautos vadais" valstybes pinigų pridaryta eibe klaidų, bet straipsnio forma ir tonas aiškiai sako kiek tulžes yra susirinkę krikščionių demokratų širdyse.

Keiksmas, pasilieka keiksmu, bet kai vadinami „budeliais", „banditais", „plešikais" tie, kurius vakar garbino ir į padanges kele, tai atrodo, kad ir keikejai ne visai tvarkoj. Įspudis gaunasi toks, kad pyksta puodas, kodel katilas juodas.

O gal dabar jau krikščionys demokratai paragavę diktaturos „saldybių" pasimokins? Pamatysime.

* * *

Garsas revolverių šuvių trenkusių 6.V Kauno miesto sode, praskambejo po visą Lietuvą ir jo aidas atsimuše toli visoj Europoj. Demokratine visų kraštų spauda konstatavusi patį įvykio faktą, pažymejo, kad Voldemaras su neskaitlinga karininkų grupe smurto keliu pašalino teisetą Lietuvos vyriausybę, isvaike seimą, sulauže konstituciją, daugelį žmonių nekaltai sušaude, kitus uždare į kalejimus ir koncentracijos stovyklą, vel kitus ištreme į užsienius, o pats krašte seimininkauja ir visos Lietuvos vardu kalba. Pasak Voldemaro, visoj Lietuvoj esanti gera tvarka ir ramybe, visi esą labai patenkinti esamąja padetimi. Bet Lietuvos diktatorius nemato, arba nenori matyti, kad tokiais savo žygiais jis yra pagaminęs begalo daug sau politinių priešų. Iš kokio lagerio tie šuviai krito Voldemaro adresu, dar nesą nustatyta, bet svarbu, kad jie esą grynai politinio pobudžio ir Lietuvos gyvenime labai reikšmingi.

Lietuvos fašistine spauda įžiurejo tame teroristiniame akte „lenkų agentų", „tevynes išdaviku" ranką. „L. Aidas" iš 7.V, pirštu parodęs į emigrantus patvirtino, kad tai esąs tų nenaudelių darbas ir nežinia ar iš perdidelio paslangumo ar iš „striokio", Voldemarą pavadino net Respublikos „galva". Iki šiol, kaip žinoma, „galvos" vardą fašistai buvo suteikę Smetonai. Bet del „galvų" tiek to — gali jos buti ar nebuti. Svarbu, kad „L. Aidui" visą laiką valdenasi „tautos vienybe" ir Voldemaro „genijus", kurio net kulka neima! Tuo tarpu visi Lietuvos piliečiai ir visa Europa mato ir žino, kad tas „genijus" visą Lietuvos politinį ir ekonominį gyvenimą baigia suvaryti į ožio ragą. Jis lyg tas įniršęs treigys bulius su uždeta lenta ant kaktos eina maurodamas ir savo fašistiniais ragais švaistosi į kairę ir į desinę, gamindamas sau politinius priešininkus. O jei kas jam stukterėja į kaktą, tai kaltę suverčia politiniams emigrantams, „tevynes priesams".

Pigu ir moderniška!

Nušautos Voldemaro panosej dvi fašistines erkes Gudinas ir Virbickas, pasak „L. Aido" esą „karžygiai". Del „karžyglo" savokos irgi nesiginčysime. Tik viena mums aišku, kad fašistų įvestoji Lietuvoj tiranija, nežiurint jų aklo, nuožmaus užsispyrimo issilaikyti, anksčiau ar veliau tures subireti. O tuomet pamatysime ką lydes *prakeikimas:* ar tuos tironus, kurie Lietuvą nekaltų žmonių kraujuje ir asarose plukde, ar tuos, kurie vardan liaudies išsivadavimo iš fašistines vergoves, vardan liaudies idealo — Lietuvos Demokratines Respublikos — aukavo savo gyvybę.

A.

Šuvis tylumoj.

Lenkų socialistų partijos (P. P. S.) organas „Robotnik" iš 8-V, del pasikesinimo prieš Voldemarą, rašo: „Kai kuriems žmonems rodesi, kad Lietuvos gyvenimas *kapų tyloj*, po kieta *diktaturos* letena tvers... ant visados. Kur nekur—sarmatlyvai ir, tiesa, mandagiai—mums sake: ziurekite! Ot šitaip reikia valdyti! Ot šitokia yra tikrai „stipri valdžia"!

Ir toj kapų tyloj pasigirdo šuviai „keturių nežinomų vyrų". Ir tuose šuviuose tapo sujungta visa *Lietuvos tragedija.*

Demokratija prikele į naują gyvenimą visą lietuviu tautą; demokratija sugebejo iškelti paviršiun valstybinį savystovumą. Bet staiga atejo grupe karininkų, daugumoj iš senosios rusų armijos, sulauže Konstituciją, sušaude daugelį žmonių, kitus uždare „koncentracijos stovykloj", vel kitus priverte emigruoti į užsienį. Pati sedosi toj kovų arenoj ir eme kalbeti į pasaulį „Lietuvos vardu". Globojo visa tai p. *Voldemaras.*

Bet štai pasigirdo šuviai Kauno gatvese. Girdejome mes be pertraukos virš dvejų metų: *„Tvarka viešpatauja Kaune".*

„Kauno tvarka" parode savo medalio antrąją pusę".

Latvijos Socialdemokratai del atentato.

Centralinis Partijos Organas „Socialdemokrats" del atentato prieš Voldemarą tarp kitako raso:

— Šį atentatą, be abejones issauke niekšiškas fašistines diktaturos režimas. Šuviai į Voldemarą buvo sprogimas suspaustos, dusinančios politines atmosferos Lietuvoj. Pasikesinimas prieš Voldemarą tai protesto aktas liaudies, įstumtos desperacijon drakonišku Voldemaro diktaturos režimu.

Visas pasaulis privalo išgirsti suvius Kaune ir vieton siuntus užuojautos telegramas Veldemarui, privalo jas siųsti Lietuvos liaudžiai vargstančiai po diktaturos jungu.

Simtai Lietuvos sunų išsiųsta į koncentracijos stovyklą, desetkai nuteisti ir sušaudyti, desetkai sedi iki gyvos galvos nuteisti katorga, vel desetkai vargsta kalejimuose ir laukia teismo.

Daugeliui šaimynų atimti vienintėliai maitintojai, o visai Lietuvai Voldemaro diktatura ateme geriausius jos sunus, stipriausius veikejus. Drakoniška Voldemaro diktatura privede prie to, kad prislegta politine atmosfera sprogo suviais taikomais į patį Voldemarą.

Laiškai iš Lietuvos.

Kaip tautininkiškoji žvalgyba elgiasi su piliečiais.

Pakliuvęs į žvalgybos rankas pilietis turi pereiti sekančius „etapus":

Pirmučiausia jam siuloma prisipažinti kaltu ir išduoti visas slaptos organizacijos „slaptybes". Jei pilietis pasako, kad jis jokiai slaptai organizacijai nepriklauso ir jokių slaptybių nežino, tai jį pasiveda į vidurį kambario, apstoja žvalgybininkai aplinkui ir pradeda kiekvienas nuo savęs stumdyti, o kai pilietis užkrinta ant žvalgybininko, tai šis muždamas nuo savęs šaukia, „ko tu čia ant manęs puldinėji". Taip stumdo ir muša kokias 15 minučių. Nustoję mušti, pasisodina prie stalo ir liepia prisipažinti, grąsindami, kad jei neprisipažinsi bus blogiau. Kai pilietis neprisipažįsta jam užmestuose kaltinimuose, tuomet grasinimus: „bus blogiau" ima vykdyti. Pradžioj surišą rankas užpakaly, užriša burną paguldo kniupščią ant grindų ir du žvalgybininkai uždeję kantuotą pagalį, laužia kojos prie nugaros ir vis liepia prisipažinti, kol pilietis nualpsta. Kuomet pilietis aplaužytom kojom vis viena neprisipažįsta, tuomet pradeda mušti gumine lazda iki visiškai netenka sąmones. Veliau pasodina ant kedes ir liepia prisipažinti. Jei dar neprisipažįsta — guldo iš naujo, apkloja šlapiu maišu ir vel muša. Po tokių kankinimų pilietis kokias tris dienas negali ant kojų atsistoti. Tas tris dienas pilietis laikomas žvalgyboje. Kai pilietis tas inkvizicijas iškenčia ir nesipripažįsta, tuomet jam siulo stoti į žvalgybą tarnauti, žada gerą algą ir gerą atlyginimą už kiekvieną atskirą išdavimą. Jeigu pilietis žvalgyboj tarnauti nesutinka, tuomet sodina į kedę ir elektrizuoja, o jei ir elektrą iškenčia ir vis neprisipažįsta, tai tokį perduoda „nešališkam" kariuomenes teismui, arba ištremia į Varnius. Kai kur vartoja ir kitokias kankinimo priemones.

Ir po sito viso „tautos vadai" pyksta, kad įnirsę piliečiai vieną kitą žvalgybininką nugalabina. Šaudymas tų šunų tai dar perdaug garbingas jiems užmokesnis už jų žveriškus darbus.

Elektrizuotas.

Amatninkai.

Kuomet tulas žemaitis manęs paprase paaiškinti ką reiškia žodis amatninkas, aš nesumojau nieko apčiuopiamo jam atsakyti. Pasigraibęs po vienintelį lietuvių kalboje (svetimų kalbų nemoku) Untulio „enciklopedijos žodyną" irgi nieko tcigiamo nesuradau. Todel tą klausimą nutarem išspręsti bendromis jegomis, dedant pagrindan lietuviškus terminus amatninko savokai apibudinti. Po neilgų ginčių priėjom išvados abu, kad tie žmones, kurie dirba kokį nors vieną darbą, kai tas darbas yra jų pragyvenimo saltinis, vadinasi Lietuvoj amatninkais. Tokiais yra: puodžiai, račiai, kurpiai, staliai, siuvejai, kalviai, teisejai, prokurorai, įvairių tikybų kunigai, advokatai, arklių maininінkai, „tautos vadai", buliai, gaidžiai, ir visa eile kitų, kurie dirba vieną kokį nors nuolatinį darbą ir gauna užtai atlyginimą pinigais arba pašaru. Mums beskaičiuojant amatninkus atejo eile žvalgybininkų. Priskyrem juos taip pat prie amatninkų, nes jie už savo darbą gauna iš Voldemaro nuo 100 iki 600 litų menesiui ir dar po 15—50 litų už kiekvieno Lietuvos piliečio nukankintą dušią, žiurint piliečio pavojingumo Voldemarui. Ypatingais atsitikimais gauna po kelias ar po keliolika tukstančių!

Su priskyrimu žvalgybininkų, amatninkų kategorijon, jau manem sąrasą užbaigti ir tą klausimą laikyti išsprestu. Bet štai krikščionių demokratų „Rytas" 99 n-ry iš 3-V š. m. atidenge naują Ameriką. „Ryto" devintais: „Trakų apskrity suimti komunistų ir nekomunistų organizuojami priešvalstybinių organizacijų nariai tardomi parode, kad jiems yra skiriami ir teroristiniai aktai, kad už tokių aktų atlikimą jiems sumokama *120 dolerių*". Vadinasi, „Rytas" surado Lietuvoj dar vieną amatninkų rusį: *teroristus*. Ir tai ne bile kokius: po 120 dolerių gauna už šnipo nusovimą! Išeina, kad teroristas paleidęs žvalgybininko kakton porą šuvių 50 centų verties, gauna 120 dolerių! Amatas pelningas: per menesį gali iškalti ministerio algą!

Mes, solidarizuodami su „Rytu", irgi tvirtinam, kad pinigas turi „viliojamos jegos" ir manom, kad p. Bistras ir jo kamaradai, nesusidereję su Valdemaru, atsidurs teroristų lagery, juoba, kad ir jo minčių reiškejas „Tautos Sargas" pranašauja, kad Lietuvoj „dabar sausai neapseis".

Pinigo pagundai atsilaikyti, p. Bistro charakteris perminkštas.

Kad p. Bistras teroristų organizacijas pavadino „priešvalstybinemis" — stebetis nereikia: pakol p. Bistras mano, kad Voldemaras su savo žvalgybininkais yra valstybė Lietuva, jis kitaip kalbeti negali. Be to, yra dar ir kiti, grynai ekonominiai sumetimai: jis bijosi, kad neatsirastų, perdidele konkurencija, nes tuomet Lietuvos šnipo gyvybes kaina gali nuo 120 dolerių nukristi iki tikros — 50 centų t. y. poros šovinių kainos. O toks amatas, pingo godžiomis p. Bistro akimis žiurint butų lygus nuliui. Todel patartina butų p. Bistrui organizuoti Lietuvoj „teroristų" profesinę sąjungą, apgynimui savo ekonominių interesų.

Neteroristas.

Mažeikiai.

Čia miestelenams gerai žinomas kaipo „pavyzdingas" miesto „šeimyninkas" burmistras J. Gurskis, del kuriuo žulikysčių ne kartą miesto gyventojai rase skundus Šiaulių Apyg. Teismo Valst. Gynejui, bet kiekvieną kartą tie skundai nepasiekdami Teismo įstaigos taip ir žudavo. O, ponas burmistras prisidengęs „tautininkų"—fašistų skraiste jautiesi save — nepajudinamu, ir „šeimininkavo" taip, kad jo kišenių interesams butų kuogeriausiai. Bet deja, šių metų pradžioje padarytoje jo „darbų" reviziją atidenge visas jo sunybes, atrasdama didelius išaikvojimus pinigų savo reikalams. Gi, garbingąjį „poną" už pakarpos išmete iš burmistro „sosto" ir patrauke teismo atsakomyben. Gyventojų tarpe kilsta abejonių ar palies jį atatinkama bausme, nes ar gi tautininkiškieji kolegos jo taip išsižadetu, kuriems nemažai buvo gero daręs, — ateitis parodys.

Sąrysy su J. Gurskio išmetimu, kaip tenka patirti, paliuosotas iš užimamos vieton ir patrauktas teisman Mažeikių notaras B. Surudą ir gi už kokius ten „perteklius". Kartu toje „istorijoje" įsimaišęs ir priv. adv. J. Povydis, kurių „traicei" kaip eina gandai, busias „žiaurus" teismas. Pažymėtina, kad visi minetieji asmens yra tautininkai su jų Mažeikių skyr. Pirmininkų J. Povydžių priešaky. Valio! „tautininkiškieji didvyriai", iki ko dasigyvenote...

Per Velykas tarpe gyventojų pasklydo „liudna" žinia, kad Mažeikiečiams pažįstamas kaipo „geras" deržimorda, anais metais buv. Mažeikių Policijos Nuov. Viršininkas p. Strikaitis, Papiles m-ly (Mažeikių apskr.), išaikvojes savo reikalams daug valdiškų pinigų ir išvengimui teismo atsakomybes, 30 d. Kovo m. s. m. Papiles m-ly—nusišove. Matyt toks jau žmogaus likimas, koks gyvenimas tokia ir mirtis...

Strikaitis buvo karštas tautininkas, „geležinio vilko" veikejas ir nemažas vagis.

Tai eilines sių dienų „tautos vadų" šeimininkavimo sensacijos. Ar ne laikas Lietuvos liaudžiai nusivalyti nuo tų, jos kūną edancių parazitu!?

Mažeikių Esdekas.

Lyg ir apžvalga.

Tautininkiškosios žvalgybos provokacine ataka prieš Lietuvos socialdemokratus tęsiasi toliau. Visoj eilej Lietuvos miestų ir miestelių padaryta daugybe kratų ir areštų. Tevynes kalejimai, jau ir be to buvę sausakimšai prigrusti politinių kalinių, dar žymiai pasipilde. Fašistine spauda vel gavo saldžios progos pasigirti, kad Lietuva dar niekuomet nesa turejusi taip stiprios vyriausybes kaip dabar. Durtuvais atsiremę fašistai smurtininkai šneka, kad opozicijos jegos susilpnejusios. Dar girdi reiketų padaryti vieną, kitą tokią žvalgybos ablavą ant Lietuvos piliečių ir jau opozicijos visai neliksią. Musų manymu tokios fasistų šnektos visai bereikalingos, nes kalba patys faktai: projektuojamas Kaune statyti naujas didelis kalejimas kiekvienam sako apie tautininkiškosios vyriausybes „stiprumą", o musų opoziciniai laikraščiai su „traukinių tvarkaraščiais" vietoj vedamųjų politinių straipsnių, pirštu prikišamai rodo kiekvienam apie opozicijos „nusilpnejimą".

Ten, kame durtuvas, žvalgyba ir policijos bizunas normuoja krašto piliečių gyvenimą, girtis apie valdžios „stiprumą" visai nera reikalo, nes jau ir be to visiem aišku...

Bet fašistine valdžia ne tik „stipri", ale ir labai „gera". Kaipo to gerumo pavyzdį, reptilijų veisles publicistas „L. Aido" 74 Nr. paduoda sitokia jo sugalvotą Žemaitijos ukininko šnektą:

„Dabar jau per diena po kelius bedarbius ateina, kas bus toliau?—apsimetęs ukininku klausia „L. Aido" pišorius ir pats atsako: „Visa patieka, kad valdžią gerą turim Jau buvau visiškai nusigandęs: nei miežių, nei avižų, nei semenų maniau, kad pavasariui atejus prisiels nusikaputyt. Bet užsirasem seklas, ir va petnčičioj kad atsivežėm miežių, tai kaip perlų. Ot kur pasirode, kaip gera turet savo valdžią ir išmintingas valdonas. Nugi jel ne ta *karaliaus sekla*, tai per desimtį metų nebebutumen atsigavę".

Tai istikrųjų fasistinis cinizmo rekordas. Visas kraštas šnipų ir žvalgybininkų mindomas vargsta, dejuoja, ekonominis skurdas didžiausias, badas visiems į akis žiuri, pašalpų skiriama tik tiek, kad jei visiems reikalingiems paramos padalinti išeitų vos po keletą litų, valstiecians už nesumokejimą mokesnių veda policija iš tvarto paskutinę karvę, parduoda jų skurdų, ubagišką inventorių, o fašistiniai pišoriai be jokios sarmatos kalba valstiecių vardu apie išmintingumą ir gerumą karališko Lietuvos „valdono", apie ekonominį Lietuvos gerbuvį!

Nuo N. Lietuvos fašistines spaudos reptilijų neatsilieka ir vilniskiai Voldemaro lakinami jo sebrai ir jie vlauksi, kad N. Lietuvoj esą visi gyvena karališkai, ir visa kuo labai patenkinti!

Doleriniai patriotai „V. Rytojaus" 16 Nr. sako, kad visi blogumai kokie dabar vyksta Lietuvoj esą lenkų spaudos ne žinoma ir „pirmyninkų" pramanyti. Jie taip pat gieda, kad Lietuvos vyriausybe „stipri", kaip niekada dar nebuvo ir labai gera, nes Lietuvos gyvenimą esanti taip sutvarkiusi, kad žmonėms esą daug geriau gyventi negu artimųjų kaimynų valstybių, Vokietijos ir Lenkijos, gyventojams (apie Latviją nekalba). „Opozijos jegos, sako „V. Rytojus", kas metai tirpsta Sodžius visai nurimo ir *rimtai visur eina darbas*. Sodžius džiaugiasi, kad pasibaige partijų rietenos ir jau nebegirdi amerikonų ir šiaip jau reksnių agitacijos". Žodžiu, obuoliai visada krinta prie obelies: taip lygiai visą laiką gieda Lietuvos fašistai, taip kartoja Vilniaus krasto jų klapčiukai. Tik del vieno daliko nesusitare: „L. Aido" pišorius apsimetęs ukininku kalba, kad sodžiui pas ukininką „dabar jau per dieną po kelius bedarbius ateina, ir klausia, kas bus toliau?" Tuo tarpu jo paslaugočius iš „V. Rytojaus" sako, kad „sodžiuj rimtai visur eina darbas". Na nesusitare, tiek to. Agi ir žvalgyba provokuodama Lietuvos socialdemokratus nebuvo gerai susitarusi su savo šefu Musteikiu ir iš visos provokacijos teišejo „snipš". Toks mat jau melagių likimas, kad is didelių pastangų visuomet gaunasi „dutoje dielo"

Mes ypatingą skaitytojų demesį noretume kreipti į „L. Žinių" 86 Nr. iš 17 IV s. m.

Tas vadinamas „sutirpusios opozicijos" organas, straipsny „Badauja ir tyli..." be kitako rašo:

„...Kalbamasis užkampis randasi Raseinių šiaurvakariniame kampe toj vietoj, kur susiduria Kelmes, Nemakščių ir Kražių valsčiai.

Žeme purvžemis. Vietos slenios. Pereitą vasarą lietaus buvo nepaprastai daug. Derliai gauta tokie: žiemkenčiai vidutiniai apie 7 — 12 grudas. Blogumas tas, kad dregni, išlyti, miltai „klijuojasi". Vasarojus blogas, todel rasysiu kiek žuvo, tai bus aiškiau. Miežių žuvo apie 90%; bulvių apie 90%; ankstinių apie 80%; avižų apie 50%; linų žuvo apie 65%; se[illegible]mens pasalo, pajuodo, o plaušai kaipo nepribrend[illegible] kloti supuvo. Pašaro mažiau gauta kaip papra[illegible] davo 65%. Ypaciai mažai šieno ir vasarini[illegible] Neblogai užderejo pirmamečiai dobilai tiem[illegible] rejo sejęs.

Taigi, kaip matome, blogmetis rodos i[illegible] nemažas. Bet garsinimo ir tuo labiau pasalp[illegible] pas mus kaip ir negirdeti...

Musų valsciui (Nemakščių) paskolos sek[illegible] vo 5000 litų ir apdalijo regis 60 ukininkų žinom[illegible] giausiai komisijai pažįstamų „saviškių", o tolimes[illegible] ir žinot nežinojo, kaip paskolą išdalijo. Papildomo[illegible] paskolos visai negavo, tik dabar girdejau Žemes Bankas skyręs 4000 Nemakščių Smulkaus kredito draugijai padalyti valsčiaus ukininkams sekl 1. Kiek reikalaujančių iš tokios sumos gaus?

Prie blogų metų dar prisidejo ir nepaprastai salta ir ilga žiema, Po didžiųjų speigų vasario men. Kelmej turguj žmones priveže daugybę susalusių bei pribaigtų del šalčių gyvulių kailių. Artinasi pavasaris, miežių, bulvių seklos nera. Reiks pirkti!.. Avižų gal užtektų, bet tų tik 30% tedygsta. Žirnių, visai nera, dobilų seklos taipat beveik negalima gauti. Duona pas daugeli baigiasi.

Gyvulių pašaras pasibeige arba greitai baigsis, o sniegas dar vis nebaigia tirpti ir nors dieną saule sildo naktį grūdšalas spaudžia iki 5 — 6 laipsnių šalcio. Jei greitai neatšils, bus blogai... Bet žmones pas mus tyli.

Girdet, kai kas jau pusbadžiu gyvena, o yra šeimų, kurios senai nieko neturi—badauja. Bet tyli... Seneliai ir silpnieji pamažu tyliai numiršta, palaidoja ir tyli... O ką besakyti apie badaujancius gyvulius?

Tai mat, kas pas mus dedasi ir kodel mes tokie negarsūs.

Vienas buvusis musų ministeris galejo informuoti užsienio spaudą, kad musų ukininkai labai patenkinti esama padetimi, tyli ir gerejasi..."

Tai va, ponai fašistų pakliepciai, tokios tokeles:

Žmones priveža turgun susalusių ir del salčių pribaigtų gyvulių kailių. Seklų nera. Duona pas daugeli baigiasi. Gyvulių pašaras pasibaige arba baigiasi. Kai kas jau pusbadžiai gyvena. Yra šeimų kurios se-

nai nieko neturi —badauja. Seneliai ir silpnieji pamažu tyliai numirsta iš bado ir palaiduoti tyli...

O pašalpų fasistine valdžia neduoda!

Ir tuo laiku, kai daugely vietų Lietuvoj vyksta šitokie šiurpulingi reiskiniai, kai žmones palikti be paramos miršta badu, fasistinis ministeris Aleksa rado pakankamai nachališkumo informuoti užsienio spaudą, kad „Lietuvos sodžius labai patenkintas esama padetimi tyli ir gerejasi!"

Ministeriui Aleksai ir jo nupirktiems fašistines spaudos šliužams bepigu geretis gyvenimu, nes jie viso pertekę ir turi pilnus kišenius dolerių. Bet nepamirškite sotus, ponai fašistai, kad tas pasityciojimas iš alkanų suvargusių Lietuvos žmonių gali jums veltui nepraeiti. Numarintieji badu, žinoma, tyli, bet gyvieji gali tą tylą nutraukti... *St. M—s.*

* * *

Prieš fašistus mes kovojam!
Spauda, žodžiu, granata,
Ir jau nieko mes nebojam.
Nors šiandieną jų valia.

Jei fašistai šiandien siunta:
Smaugia ir kankina mus,
Bet pavojų jau jie junta —
„Greitai" sostai jų sugrius.

Kai pakils iš miego kraštas —
Darbo žmones kovon stos,
Grius fašistų smelio „sostas"—
Vėjai dulkes išnešios!

1 p. p. KAREIVIS.

...iau lietuvių moksleivių bendrabučio gyvenimas.

Viena Vilniaus lietuvių mergaičių bendrabučio vedėja Žukauskaite atrado naują modernisko mergaičių auklėjimo metodą. Matyt sekdama „darbo" principą auklejime, sumane „pritaikyti" jį savo auklėtinėms praktikoje.

Tuo tikslu pereitų metų vasarą siuntė moksleives pas Vilniaus arkivyskupą dirbti. Vargses mergaites vietoj taip reikalingo joms po žiemos mokslo poilsio, turėjo dulkinti milžiniskus ganytojo kilimus, švelsti grindis, plauti trepus ir... valyti išeinamasias vietas. Čia vardan senos ir geros pažinties vedėjos su Dievo tarnu (mat, abudu yra kilę iš Suvalkijos) mergaites išbudavo ištisas dienas nevalgiusios.

Taigi štai kokiam tikslui yra laikomi Vilniuje lietuvių bendrabuciai ir įvairios davatkos —„auklėtojos"— Žukauskaites.

Maža to, kad bendrabučio laikomos karves pieno didesne dalis plaukia pas arkivyskupą, maža to, kad žiemos metu mergaites, vedejos liepiamos, priaudžia jam ir jo šeimininkems įvairių juostų, kilimų bei pridirba gražiausių rankdarbių — tai dar vasarą yra varomos į namus dirbti. Įdomu, ko ir kiek gauna už tai jų dievota „motina"? O gal tas daroma tik senos ir geros pažinties deliai?

Vertetų Vilniaus visuomenei (jei tokia dar yra) atkreipti į tai demesį, o bendrabučio auklėtinems buti atsargesnems su savo vedėja ir kelti aikšten visas jos „doro" auklejimo priemones. Bendrabuciai, regis, visai ne tam turetų egzistuoti, kad už visuomenes pinigus augintų tarnaites arkivyskupui.

Jei Labdarybes draugijos pirmininkui ir vedejai yra labai svarbu (gal ir asmeniniais sumetimais, kas juos ten žino) patarnauti dvasiškam tevui, tai tegu jie patys ir valo visas jo buto vietas.

Kiekviena bendrabučio auklėtine turetų griežtai protestuoti pries tokią vedejos sauvalę ir neduoti savęs išnaudoti įvairaus plauko „geradejams".

Y.

„Vilniaus Rytojus" ir „gyvenimo žaizda".

„V. Ryt." skaito sau už šventą pareigą prie kiekvienos progos aploti Lietuvos demokratiskąjį sąjudį ir žinoma „tautiškos ambicijos" karžygiai neiskenčia „nepasmerkę" to, ką jiems N. Lietuvos fašistai liepia smerkti.

Pastaruoju metu „V. R." ypatingai pamego kartoti fašistines žvalgybos melus apie emigrantus, socialdemokratus, teroristus ir t. p. dalykus. Savo smegenų, avinų galvos, redaguojančios „V. R.", neturi visai ir jiems nieko nereiškia skelbti nesąmones apie automobilius, kurie per 2 sienas iš Vilniaus su bombomis važiuoja į Lietuvą! „V. R." visai sąmoningai eina žvalgybos žmogžudžiams talkon, kaltindamas suimtuosius valstiečius liaudininkus teroru. Nei proto nei sąžinės „V. R." redaktoriai neparodo savo nepamatuotais kaltinimais ir pries Lietuvos socialdemokratiją. Už dolerius perkamos dušlos su rimta mina imasi teisti seniausią Lietuvos politinę organizaciją. Mes, emigrantai, visai ir nelaukiame, kad apie mus „V. R." kalbetų kiek besališkiau. Del kokių priežasčių emigracija tuoj po gruodžio perversmo pradejo rastis, del ko diktaturai viespataujant Lietuva pergyveno jau visą pustuzinį putčų, kodel Lietuvoj nera taip pageidautino ramumo ir t. p. klausimai „V. R." ambicingiems redaktoriams jų durnų galvų nekvarsina. Užtai loti ir savo išmatas ant emigrantų drabstyti tokiam žygiui tie ponai yra meistrai. Reikia buti begedžiu ir begaliniu begedžiu, kad aklai isdaviko žodžiu švaistytis, dar didesniu begedžiu reikia buti, kad prieš savo įsitikinimą ir žinojimą skalamantyti taip, kaip fašistiniai darbdaviai nori. „Gyvenimo žaizda" yra ta milžiniška korupcija ir tas šlykštus parsidavimas, kokį fašistai lietuviškoje spaudoje įveise. „V. R." yra pirma toki dvokianti žaizda.

Emgrn.

Tauragiečiai nuteisti.

Kruvinas „teismas" galvažudžių, suruoštas Lietuvos demokratams Šiauliuose, pasibaige. Teisetumo komedija siam kartui baigta. „Teismo" sprendimą prieš Taurages sukilimo dalyvius įvertinsime veliau, dabar norime tik pažymėti, kad galvažudžių gaujos „teismo" pripažinti negalima. Taurages kovotojai nera prasikaltelial, bet belaisviai, su kuriais fasistinių budelių gauja elgiasi nelyginant su prasikalteliais. Fašistiniai perversmininkai pasireme kumščiu „teisia" tuos, kurie norejo iškovoti Lietuvoje teisetą demokratinę tvarką! Tai ne teismas, bet pasityciojimas iš teisetumo. Lietuvos demokratija, nuvertusi fasistinį jungą, išvaduos ir pagerbs belaisvius kankinamus budelių urvuose.

Ats. Redaktorius ir leidejas: Stasys Dainauskas. Spaustuvė „ZORZA", Vilniuje.